

STUDIA SOCJOLOGICZNO- -POLITYCZNE

PÓŁROCZNIK

SERIA NOWA

Andrii Grytsenko New Pragmatism by Grzegorz W. Kolodko and the formation of a new eco-socio-economic order

Paweł Kozłowski Rozpoznania politycznego świata dzisiaj

Andrzej K. Koźmiński Przywództwo w warunkach „radikalnej niepewności”

Ewa Łętowska „Musi być opłacalnie, ma być legalnie, nie może być niemoralnie...”

Marek Ratajczak Ekonomia i edukacja ekonomiczna w okresie „powrotu historii”

Janusz Reykowski Polityka ekonomiczna jako przedmiot konfliktu – perspektywa psychologiczna

Jerzy J. Wiatr Klasyczna teoria wojny w świetle nowych doświadczeń

Krzysztof Zagórski, Andrzej K. Koźmiński, Adam Noga, Serhii Druchyn Rozwój społeczno-gospodarczy a zaufanie do rządu: Polska na tle europejskich państw OECD

Wydawca

Wydział Socjologii

Uniwersytet Warszawski

Partner wydawniczy

Wydawnictwo Akademickie

SEDNO

STUDIA SOCJOLOGICZNO- -POLITYCZNE

SERIA NOWA

RADA REDAKCYJNA

Jerzy J. Wiatr – przewodniczący Rady (Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji;
prof. em. UW)

Krystyna Skarżyńska – z-ca przewodniczącego Rady (Uniwersytet SWPS)

Anton Bebler (prof. em. Uniwersytetu w Lublanie)

Mirosław Chałubiński (Uniwersytet Zielonogórski)

Maciej Gdula (Wydział Socjologii UW)

Krzysztof Gorlach (Uniwersytet Jagielloński)

Mirosława Grabowska (Wydział Socjologii UW)

Hans-Georg Heinrich (prof. em. Uniwersytetu Wiedeńskiego)

Aleksandra Jasińska-Kania (prof. em. UW)

Wiesława Kozek (prof. em. UW)

Roman Kuźniar (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW)

Grzegorz Lissowski (prof. em. UW)

Sławomir Łodziński (Wydział Socjologii UW)

Witold Morawski (Akademia L. Koźmińskiego; prof. em. UW)

Jan Pakulski (University of Tasmania, Australia)

Adam Przeworski (New York University, USA)

Jacek Raciborski (Wydział Socjologii UW)

Renata Siemieńska-Zochowska (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej;
prof. em. UW)

Ray Taras (Tulane University, USA)

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Jacek Raciborski – Redaktor Naczelny

Tomasz Rawski – Sekretarz Redakcji

Jerzy Bartkowski

Jacek Haman

Jarosław Kilias

Sławomir Mandes

Lech M. Nijakowski

Wojciech Rafałowski

Przemysław Sadura

Tadeusz Szawiel

Joanna Wawrzyniak

STUDIA SOCJOLOGICZNO- -POLITYCZNE

rok 2023
numer 2 (19)

SERIA NOWA

Redakcja dedykuje ten numer
Profesorowi Grzegorzowi W. Kołodko
z okazji Jubileuszu 75-lecia urodzin.

Numer poświęcony jest problematyce wyzwań
społeczno-gospodarczych i politycznych,
wobec których znalazł się współczesny świat.

Profesor Grzegorz W. Kołodko jest ekonomistą i łączy
wybitne osiągnięcia naukowe z ważkim wkładem pracy
państwowej w proces polskiej transformacji ustrojowej.
Jest laureatem wielu zaszczytnych wyróżnień
polskich i zagranicznych.

Życzymy **Jubilatowi** dalszych sukcesów naukowych
i pomyślności w życiu osobistym.

Redaktor tomu Jerzy J. Wiatr

Wydawca
Wydział Socjologii
Uniwersytet Warszawski

Partner wydawniczy
Wydawnictwo Akademickie
SEDNO

Projekt okładki: Wojciech Markiewicz

Redakcja i korekta: Janusz Puskarz, Andrzej Chrzanowski

Łamanie: Efectoro, www.efectoro.pl

© Copyright by Uniwersytet Warszawski, Wydział Socjologii, Warszawa 2023

© Copyright by Wydawnictwo Akademickie SEDNO, Warszawa 2023

Wersją pierwotną (referencyjną) czasopisma jest wersja cyfrowa.
Czasopismo znajduje się w wolnym dostępie.

„Studia Socjologiczno-Polityczne. Seria Nowa” znajdują się w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych opublikowanym w Komunikacie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2019 r. Za artykuły publikowane na naszych łamach nalicza się 20 punktów Unikatowy Identyfikator Czasopisma w wykazie: 200435
Przypisane dyscypliny naukowe: nauki socjologiczne; nauki o polityce i administracji

Czasopismo jest indeksowane w bazach EBSCO, CEJSH, CEEOL i WBN
<http://www.studiasocjologicznopolityczne.pl/>

Wydawca

Uniwersytet Warszawski, Wydział Socjologii
ul. Karowa 18, 00-927 Warszawa
Tel. +48 22 827 85 99
www.ws.uw.edu.pl
socpol.redakcja@is.uw.edu.pl
www.studiasocjologicznopolityczne.pl

Partner wydawniczy

Wydawnictwo Akademickie SEDNO Sp. z o.o.
ul. Pankiewicza 3, 00-696 Warszawa
Tel. +48 22 46 48 797
info@wydawnictwosedno.pl
www.wydawnictwosedno.pl

ISSN 0585-556X

Ark. wyd. 7,5

SPIS TREŚCI

■ Od Redakcji	9
---------------------	---

ARTYKUŁY

■ Andrii Grytsenko New Pragmatism by Grzegorz W. Kolodko and the formation of a new eco-socio-economic order	11
■ Paweł Kozłowski Rozpoznanie politycznego świata dzisiaj	23
■ Andrzej K. Koźmiński Przywództwo w warunkach „radikalnej niepewności”	41
■ Ewa Łętowska „Musi być opłacalnie, ma być legalnie, nie może być niemoralnie...”	57
■ Marek Ratajczak Ekonomia i edukacja ekonomiczna w okresie „powrotu historii”	69
■ Janusz Reykowski Polityka ekonomiczna jako przedmiot konfliktu – perspektywa psychologiczna	89
■ Jerzy J. Wiatr Klasykzna teoria wojny w świetle nowych doświadczeń	99

■ Krzysztof Zagórski, Andrzej K. Koźmiński, Adam Noga, Serhii Druchyn Rozwój społeczno-gospodarczy a zaufanie do rządu: Polska na tle europejskich państw OECD	111
■ Lista wybranych publikacji Grzegorza W. Kołodko w języku angielskim ...	127
■ Informacja o Wydawcy i Redakcji	133
■ Informacje dla autorów	134
■ Etyka i standardy publikacyjne – oświadczenie dotyczące procedur stosowanych przez czasopismo w sytuacji naruszeń etycznych i błędów w sztuce	136
■ Recenzenci zewnętrzni artykułów zgłoszonych do czasopisma od 2014 roku	144
■ O czasopiśmie	145

CONTENTS

■ Editorial.	9
-------------------	---

ARTICLES

■ Andrii Grytsenko New Pragmatism by Grzegorz W. Kolodko and the formation of a new eco-socio-economic order	11
■ Paweł Kozłowski Diagnosis of the political world today	23
■ Andrzej K. Koźmiński Leadership amidst „radical uncertainty”	41
■ Ewa Łętowska „It has to be profitable, it needs to be legal, it can't be immoral ...”	57
■ Marek Ratajczak Economics and the economic education in the „return of history” period ..	69
■ Janusz Reykowski Economic policy as an object of conflict – a psychological perspective	89
■ Jerzy J. Wiatr The classical theory of war in the light of new experiences	99

■ Krzysztof Zagórski, Andrzej K. Koźmiński, Adam Noga, Serhii Druchyn Socio-economic development and trust in government: Poland and OECD European states	111
■ Grzegorz W. Kolodko – selected publications in English	127
■ Information about the Publisher and the Editorial Board	133
■ Information for Authors	134
■ Ethics and malpractice statement	136
■ External Reviewers of Articles Submitted for Publication in the Journal since 2014	144
■ About the Journal	145

O D R E D A K C J I

Oddajemy do rąk Czytelników dość szczególny numer naszego czasopisma – stanowiący wyraz uznania dla dorobku naukowego profesora Grzegorza W. Kołodko. Bezpośrednim impulsem dla przygotowania tego numeru jest – przypadająca 28 stycznia 2024 roku – siedemdziesiąta piąta rocznica jego urodzin, a bodźcem do pracy nad tym numerem jest bogaty dorobek Jubilata, łączącego uznane w świecie osiągnięcia naukowe z bardzo istotnym wkładem w proces polskiej transformacji ustrojowej. Jego program ekonomiczny, nazwany ambitnie „strategią dla Polski”, oznaczał odejście od neoliberalnej skrajności pierwszych paru lat polskiej transformacji przy równoczesnym umocnieniu podstaw gospodarki rynkowej. Realizacja programu przyczyniła się do wyprowadzeniu Polski z recesji szybciej niż w innych państwach naszej części Europy oraz położyła podwaliny pod wejście Polski do Unii Europejskiej.

Grzegorz W. Kołodko jest absolwentem i wieloletnim profesorem Szkoły Głównej Handlowej (dawnej Szkoły Głównej Planowania i Statystyki) w Warszawie, a od wielu lat profesorem i dyrektorem Centrum Badawczego TIGER w Akademii im. Leona Koźmińskiego. Wykładał w licznych uniwersytetach zagranicznych, m.in. w Chinach, Indiach, Iranie, Japonii, Meksyku, Rosji, Stanach Zjednoczonych, Tajlandii, Ukrainie i Wielkiej Brytanii. Siedem uniwersytetów nadało mu tytuł doktora honoris causa (dwa w Chinach, dwa w Ukrainie i po jednym w Polsce, Rosji i Węgrzech). Otrzymał wiele innych zaszczytnych wyróżnień polskich i zagranicznych. Kilkadziesiąt opublikowanych przez niego książek i setki artykułów w prestiżowych czasopismach polskich i zagranicznych składają się na imponujący dorobek naukowy.

Dorobek profesora Kołodko to nie tylko prace naukowe, lecz także bardzo istotny wkład w pracę państwową w kluczowym dla Polski wczesnym okresie przemian demokratycznych. Był wicepremierem i ministrem finansów w czterech rządach: Waldemara Pawlaka (1994–1995), Józefa Oleksego (1995–1996), Włodzimierza Cimoszewicza (1996–1997) i Leszka Millera (2002–2003). W tym okresie wypracował i wcielił w życie nowatorską strategię ekonomiczną, dzięki której Polska wcześniej niż inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej wyszła z recesji gospodarczej i wysunęła się na czoło państw szybko się rozwijających. Jego polityka gospodarcza i leżące u jej podstaw prace teoretyczne są przekonującym dowodem, że kraje przebudowujące swoją gospodarkę nie są skazane na skrajności neoliberalizmu.

Chociaż podstawową sferą zainteresowań profesora Kołodko jest gospodarka, jego dorobek jest szerszy, bardziej międzydyscyplinarny. Jesteśmy dumni z tego, że należy do grona autorów naszego pisma.

Ad multos annos!

Jerzy J. Wiatr¹

¹ E-mail: jwiatr@ewspa.edu.pl

ARTYKUŁY

*Andrii Grytsenko**National Academy of Sciences of Ukraine¹*

ORCID: 0000-0002-5030-864X

**NEW PRAGMATISM BY GRZEGORZ W. KOLODKO
AND THE FORMATION OF A NEW
ECO-SOCIO-ECONOMIC ORDER****■ MODERN CONTRADICTIONS OF SOCIAL DEVELOPMENT
AND THE SEARCH FOR WAYS TO RESOLVE THEM**

The modern world is changing very quickly and significantly. This is due primarily to the emergence of the information-network economy and the corresponding social transformations, the formation of a new world order, which began with the collapse of the USSR, went through a number of stages and entered the most acute phase with the outbreak of the war in Ukraine, and a number of other factors that aggravate the modern contradictions of the global and local development. The search for forms and ways to resolve contradictions is being conducted by scientists and practitioners all over the world. In this article, I would like to draw attention to the concept of New Pragmatism by Grzegorz W. Kolodko, who, in his academic research, and government-political activities, and his way of life, is aimed at the formation and practical implementation of new approaches that are adequate to the new reality. In this context, it is especially important to pay attention to the organic unity of Grzegorz W. Kolodko's personality, theory and socio-political activities, which is very rare in history.

Grzegorz W. Kolodko's life path, track record and main achievements are well known. Twice Deputy Prime Minister and Minister of Finance of Poland, architect of Polish economic reforms, who made a huge contribution to Poland's accession to the OECD and its integration into the European Union. He is a scientist with experience in international research structures and is currently heading the TIGER (Transformation Integration and Globalisation Economic Research) research Institute at Kozminski University. He is the author of numerous papers and books that consistently attract great attention and have been translated into many languages. When published, some of these books became worldwide bestsellers.

He is a person who is always interested in understanding deep causes and concrete mechanisms of social development, who has visited over 170 countries

¹ E-mail: and.gryt@gmail.com

and brings from his travels not only diverse impressions, but also huge material for reflection, search of institutional, civilizational, socio-economic and personal sources of development, cognition of the world diversity, its universal foundations to find specific answers to equally particular questions. He is a marathon runner not only on the running track, as he enjoys, but also on the scientific and political fields.

Grzegorz W. Kolodko fulfils all the most important essential characteristics of a human being, scientist and politician. This is confirmed by his behaviour in all life situations, his scientific honesty in research and discussion of scientific problems, and the specific results of his activities that stood the test of time. His book, published in the USA by Columbia University Press under the very accurate title *Truth, Errors, and Lies. Politics and Economics in a Volatile World* (Kolodko 2011), previously published in 2008 under a different title (*Wędrujący świat*), and a huge success in Poland and then in other countries, is a collection of ideas of a man, a scientist and a politician on the complex process of extracting truth in its various transformations in today's volatile world. It is not only important to obtain the truth, which is a very difficult task in itself, but it is also important for people to master this truth, to which they may have different attitudes due to different circumstances. I have not encountered in economic literature such a careful and responsible analysis of the transformations of truth in the world external to it, with very popular and useful advice and reflections on how not to fall into all sorts of traps of apparent truth, untruth, unconscious deception and brazen lies. The author gives a holistic picture of the world, in which the economy is presented not as a self-sufficient force, but as a complex organism of interactions with technology and culture, ecology and human worldview and all diverse manifestations of human activity and its results. And all this is viewed in a spatial and temporal manner, where there is past, present and future, and where there are countries and continents, man and the world around him, objective regularities and chaos, necessity and freedom, and universal interdependence.

I would like to emphasise this last point in particular in connection with the fact that in many cases independence as a value in itself is put on a pedestal. But independence is only the first negation of dependence; it does not overcome it, but is based on it in the opposite movement. Only the second negation, the negation of independence, is the transition to freedom, where a man and a country become dependent on their own essence, not on external conditions and forces. This negation of the negation of dependence is the self-knowledge of one's own essence and one's own interests. It gives inner freedom and its own ground for development. There are countries that are stuck in the first transition, in the denial of the past, of dependence, without ever reaching true freedom. The merit of Grzegorz W. Kolodko, as a man, a scientist and a politician, is that during his tenure as Deputy Prime Minister and Minister of Finance (first, in three subsequent

governments in 1994–1997 and later in 2002–2023), he practically pursued the genuine interests of Poland, corresponding to its geographical and geostrategic position, historical experience and long-term trends in the development of the world. These are the foundations for the success of both, the country and the politician. But these foundations can be developed and strengthened, or they can be levelled. Nothing is given once and for all. This is also an important conclusion of the book in question by Grzegorz W. Kolodko, which was translated into many languages, nominated for the Michael Harrington Prize „for an outstanding book that demonstrates how scholarship can be used in the struggle for a better world” and remains an active tool for influencing minds.

And one more of the key points that determine Grzegorz W. Kolodko’s understanding of the world dynamics and his attitude to specific events. This position, as a universal premise, hovers in the author’s mind, and thus should also hover in the readers’ thinking: „everything happens as it happens, because many things happen at the same time”. The movement of the world is made up of billions of different events that occur as a result of the confluence of various factors. It is a universal chaos. But within this chaos there is a certain bundle of events that leads to a certain outcome. And the task is, on the basis of studying what was in the past and what is happening now, to try to define our actions in such a way as to create such a bundle of phenomena and processes that will lead to the desired direction and pace of socio-economic development. In addressing these issues, the triad „values–institutions–policy” proposed by the author, is of particular importance, it reflects the nodal points and it supports activities aimed at the goals of society and human development.

Grzegorz W. Kolodko’s books are not an examination of individual problems and fragments of the world economy, but a continuous process of research of the world in motion. And in this context, quite naturally, the question arises: where is the world going? It was under this title that the book *Whither the World: The Political Economy of the Future* was published by Palgrave Macmillan (Kolodko 2014a). Now this question already sounds like a bell. It sounds so because at that time the question posed by Grzegorz W. Kolodko was not taken seriously by the leaders of the world’s destiny. It seemed that everything was going quite normally. In the last chapter of this book the question is put: „Is there a «happy ending» waiting for us?” And the author’s answer: no.

There is no end to history, after all, just as there isn’t any to divisions and differences in viewpoints between the proponents of progress and reaction, between the wise and the foolish, between the young and the old, because there are ongoing conflicts of interest and antagonisms between the poor and the rich, between the USA and China, between neoliberalism and state capitalism, between old ideology and New Pragmatism. Between evil and good (Kolodko 2014a: 423).

I would also like to draw attention to the presence in the title of the book of a definition of the methodological basis for thinking about where the world is going: *The Political Economy of the Future*. Not macroeconomics, or just economic theory, or anything else, but political economy. Economic science historically emerged as a political economy, aimed at penetrating the essence of phenomena hidden behind appearances. This penetration requires not only knowledge, but also special methodology, the ability to distinguish the essence from the forms of manifestation, the visible from the real and not to fall into the traps of a common sense. It is very difficult to explain to a person who has not studied any science that it is not the sun revolving around the earth, but the other way round. Why should he believe in words that contradict his daily experience? If he knew that practice is the criterion of truth, he would appeal to this thesis.

This is a simple example from everyday life. But in economic science everything is much more complicated and intricate. Therefore, both untruths and lies can always rely on some kind of visibility. „Everything in the world that has been corrupted” – wrote G. Hegel – „has been corrupted on good grounds. Appealing to grounds, arguments, at first makes us give up what we have held; but when we become acquainted with the experience of what is the case with grounds, we become deaf to them, and they cease to appeal to us” (Hegel 1977: 191 and 192).

Micro- and macroeconomics, and economics in general, unlike political economy, are functional sciences. They study functional interactions between economic phenomena. Their implicit motto is: it doesn't matter what it is, as long as I know how to use it practically. And this works well enough in a relatively balanced economy, but if the economy starts undergoing significant transformations, this approach becomes helpless. It is important to also emphasise the use of political economy methodology by Grzegorz W. Kolodko, because in post-socialist countries political economy was ostracized as a science closely related to the socialist construction in the USSR, although this science appeared more than 200 years before Marx. Economics emerged when capitalism began to take on its own basis and the issues of its functioning came to the fore, pushing aside the problems of understanding the essence of the new system. Therefore, it lacked a categorical apparatus and methodological tools for studying essential changes and, consequently, for seeing the future. Relying on political economy methodology, Grzegorz W. Kolodko, reflecting on the historical path of society, provides at the same time a methodological toolkit for cognition of the future.